

Byla C-701/22**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį santrauka****Gavimo data:**

2022 m. lapkričio 15 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Curtea de Apel Cluj (Klužo apeliacinis teismas, Rumunija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. gruodžio 15 d.

Apeliantė:

SC AA SRL

Kita apeliacinio proceso šalis:

Ministerul Fondurilor Europene (MFE) (Europos fondų ministerija)

Šalys pagrindinėje byloje

Komercinės bendrovės, gavusios Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) negražintą subsidiją, pateiktas apeliacinis skundas, kuriuo prašoma priteisti iš nacionalinės valdžios institucijos, atsakingos už Europos lėšų valdymą, delspinigių ir kompensaciją už pavėluotą tinkamų finansuoti išlaidų apmokėjimą.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Patikimo finansų valdymo principo, lygiavertiškumo principo ir Direktyvos 2011/7/ES aiškinimas

Prejudiciniai klausimai

1. Ar patikimo finansų valdymo principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį, kartu taikant lygiavertiškumo principą, draudžiama juridiniam asmeniui, valdančiam pelno siekiančią įmonę ir gavusiam negražintą ERPF subsidiją, reikalauti iš valstybės narės valdžios institucijos delspinigių

- (baudinių palūkanų) už pavėluotą tinkamų finansuoti išlaidų apmokėjimą už laikotarpį, kai galiojo administracinis aktas, kuriuo nebuvo numatytas jų kompensavimas ir kuris vėliau buvo panaikintas teismo sprendimu.
2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar tokiu sprendimu nustatyta finansavimo gavėjo kaltė yra svarbi apskaičiuojant delspinigių sumą, atsižvelgiant į tai, kad už Europos Sąjungos lėšų valdymą atsakinga valdžios institucija galiausiai pripažino visas išlaidas tinkamomis finansuoti po šio sprendimo priėmimo?
 3. Ar, aiškinant lygiavertiškumo principą, kuris susijęs su momentu, kai negražintinų ERPF lėšų gavėjui priteisiami delspinigiai, yra svarbi nacionalinės teisės norma, kurioje numatyta, kad nustačius pažeidimą vienintelė pasekmė yra ta, kad atitinkama finansinė išmoka neskiriama arba, priklausomai nuo konkretaus atvejo, panaikinama (grąžinamos sumos, kurios neturėjo būti išmokėtos) tokio dydžio, kokio ji buvo skirta, be palūkanų, nors šių sumų gavėjas pasinaudojo jų teikiama nauda iki pat grąžinimo momento, ir tik tuo atveju, jeigu šios sumos negražinamos per įstatymo nustatytą terminą, t. y. 30 dienų nuo pranešimo apie reikalavimą dienos, pagal taikomas *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011* (Įstatyminis dekretas Nr. 66/2011) 42 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas suteikiama galimybė gauti palūkanas pasibaigus minėtam laikotarpiui?
 4. Ar pagal SESV 288 straipsnio 3 dalies nuostatas draudžiama šioje byloje susiklosčiusiomis aplinkybėmis pagal nacionalines nuostatas taikyti Direktyvą 2011/7/ES ir tais atvejais, kai sutartis dėl ERPF negražintino finansavimo suteikimo yra sudaryta tarp viešojo sektoriaus institucijos, atsakingos už Europos fondų lėšų valdymą, ir pelno siekiančio juridinio asmens?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999, 60 straipsnis

SESV 288 ir 325 straipsniai

2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius, 1 ir 2 straipsniai

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

Legea nr. 287/2009 privind Codul civil (Įstatymas Nr. 287/2009 dėl Rumunijos civilinio kodekso) – 1.535 straipsnis dėl delspinigių piniginių prievolių atveju, pagal kurį, kai pinigų suma nesumokama nustatytu terminu, kreditorius turi teisę į šalių sutarto dydžio delspinigius, skaičiuojamus nuo mokėjimo termino pabaigos iki sumokėjimo momento, arba, jei tai neįmanoma, į įstatyme numatyto dydžio delspinigius, neprivalėdamas įrodinėti[, kad patyrė] žalos.

Ordonanța Guvernului nr. 13 din 24 august 2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar (2011 m. rugpjūčio 24 d. Vyriausybės nutarimas Nr. 13 dėl teisės aktuose nustatytų palūkanų ir delspinigių už pinigines prievoles bei tam tikrų finansinių ir mokesčių priemonių bankų sektoriuje reguliavimo) – I skyrius dėl teisės aktuose nustatytų palūkanų ir delspinigių už pinigines prievoles:

- 1 straipsnis, pagal kurį šalys sutartyje gali laisvai nustatyti palūkanų normą tiek už gražintiną paskolintą pinigų sumą, tiek už pavėluotą pinigines prievoles įvykdymą;
- 3 straipsnis, ypač jo 2¹ dalis, pagal kurią santykiuose tarp įmonių bei tarp įmonių ir perkančiųjų organizacijų teisės aktuose nustatyti delspinigiai nustatomi kaip pagrindinė palūkanų norma, pridedant aštuonis procentinius punktus;
- 10 straipsnis, pagal kurį delspinigiams taikomos kai kurios *Codul civil* (Civilinis kodeksas) nuostatos, įskaitant 1535 straipsnį.

Legea nr. 72 din 28 martie 2013 privind măsurile pentru combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată a unor sume de bani rezultând din contracte încheiate între profesioniști și între aceștia și autorități contractante (2013 m. kovo 28 d. Įstatymas Nr. 72 dėl priemonių, kuriomis siekiama užkirsti kelią vėlavimui įvykdyti įsipareigojimus sumokėti tam tikras pinigų sumas, kylančias iš sutarčių, sudarytų tarp įmonių bei tarp įmonių ir perkančiųjų organizacijų) – 20 straipsnis, kuriuo į *Ordonanța Guvernului nr. 13/2011* (Vyriausybės nutarimas Nr. 13/2011) įtraukiama 2¹ dalis, ir 22 straipsnis, pagal kurį minėtoje 2¹ dalyje nurodyta „įmonės“ sąvoka reiškia bet kurį fizinį ar juridinį asmenį, vykdančią veiklą, kuria siekiama pelno..

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66 din 29 iunie 2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora (2011 m. birželio 29 d. Įstatymas-dekretas Nr. 66 dėl pažeidimų, susijusių su Europos Sąjungos ir (arba) su jais susijusių nacionalinių viešųjų lėšų gavimu ir naudojimu, prevencijos, nustatymo ir sankcijų taikymo) – 42 straipsnis, kuriame, be kita ko, nustatyta, kad dėl pažeidimų susidariusios gautinos sumos balanse turi

būti padengtos pasibaigus skoliniame reikalavime nurodytam mokėjimo terminui, t. y. per 30 dienų nuo pranešimo apie skolinį reikalavimą dienos.

Faktinių aplinkybių ir pagrindinės bylos santrauka

- 1 Apeliantė, komercinė ribotos atsakomybės bendrovė, yra negražintinos subsidijos gavėja pagal *Programul operațional sectorial de creștere a competitivității economice* (Ekonomikos konkurencingumo didinimo sektorinė veiklos programa) iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), skirtos įgyvendinti projektą „*Achiziție de echipamente pentru creșterea capacității de producție SC AA SRL*“ (Įrangos, skirtos SC AA SRL gamybos pajėgumams didinti, pirkimas).
- 2 2015 m. balandžio 22 d. apeliantės ir kitos apeliacinio proceso šalies *Ministerul Fondurilor Europene* (MFE) (Europos fondų ministerija), kuri yra programą administruojanti institucija, finansavimo sutartimi pastaroji įsipareigoja suteikti ne didesnę kaip 3 334 257,20 RON (Rumunijos lėjų) negražintiną subsidiją, o apeliantė [savo ruožtu] įsipareigoja bendrai finansuoti projektą 3 334 257,20 RON suma, kuri laikoma jos įnašu į tinkamas finansuoti projekto išlaidas, taip pat 2 385 556,64 RON suma, kuri yra netinkama finansuoti projekto suma.
- 3 Nors projektas buvo visiškai įgyvendintas laiku, 2016 m. rugpjūčio 29 d. kita apeliacinio proceso šalis nutraukė finansavimo sutartį, remdamasi skaidrumo principo nesilaikymu, kai apeliantė įsigijo tam tikrą įrangos kiekį.
- 4 Apeliantei apskundus sprendimą dėl sutarties nutraukimo, administracinių ginčų teismas panaikino šį sprendimą, manydamas, kad sutarties nutraukimo priemonė buvo neproporcinga, atsižvelgiant į tai, kad projektas buvo įgyvendintas; šis teismas taip pat nustatė, kad kita apeliacinio proceso šalis galėjo imtis ne tokių drastiškų priemonių apeliantės atžvilgiu, pavyzdžiui, ji galėjo atlikti finansines pataisas.
- 5 Šiomis aplinkybėmis 2021 m. gegužės 6 d. kita apeliacinio proceso šalis visiškai padengė tinkamas finansuoti išlaidas.
- 6 Priėmus sprendimą dėl prašymo atlyginti tinkamas finansuoti išlaidas, apeliantė dabartiniu apeliaciniu skundu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui prašo priteisti teisės aktuose nustatytas palūkanas nuo skundo pateikimo dienos iki faktinio minėtų tinkamų finansuoti išlaidų padengimo dienos, taip pat priteisti iš kitos apeliacinio proceso šalies 28 983,65 RON dydžio kompensaciją, susijusią su palūkanomis ir komisiniais mokesčiais.
- 7 Šiuo atžvilgiu apeliantė remiasi *Codul civil* (Civilinio kodekso) nuostatomis dėl kitos apeliacinio proceso šalies palūkanų mokėjimo nuo reikalavimo įvykdymo termino suėjimo dienos. Dėl reikalavimo atlyginti žalą ji nurodo, kad buvo priversta sudaryti papildomus kredito sutarties, kurią sudarė projektui vykdyti, aktus ir kad dėl šių aktų ji patyrė papildomų išlaidų.

Trumpas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 8 Motyvuodamas pirmuosius tris klausimus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad nagrinėjamoje situacijoje, kai administracinis teismas galutinai panaikino sprendimą nutraukti Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) finansavimo sutartį, nėra jokių konkrečių nuostatų, kuriomis reglamentuojama galimybė įpareigoti kompetentingą valdžios instituciją sumokėti palūkanas tuo atveju, jei tinkamos finansuoti sumos buvo sumokėtos pavėluotai po to, kai finansavimo sutarties nutraukimas buvo galutinai panaikintas.
- 9 Dėl klausimo, ar Sąjungos teisėje, visų pirma taikant patikimo finansų valdymo principą, pripažįstama tokia galimybė, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad nėra vieningos jurisprudencijos. Taigi *kai kurie* nacionaliniai teismai nusprendė, kad finansavimo sutarties naudos gavėjas, kaip įmonė, gali remtis teisinio saugumo, teisėtų lūkesčių apsaugos ir lygiavertiškumo principais ir reikalauti atlyginti žalą dėl to, kad ji negalėjo laiku disponuoti mokėtinomis sumomis. Šiuo atžvilgiu nėra svarbu nei tai, kad Sąjungos teisėje ir nacionalinėje teisėje nėra aiškių nuostatų šiuo klausimu, nei tai, kad tai yra administracinė sutartis ir kad finansinė parama teikiama nemokamai. Kai kurie teismai manė, kad nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis reglamentuojamas finansavimo sutarčių teisinis režimas, yra papildytos *Codul civil* (Civilinis kodeksas) ir *Ordonanța Guvernului nr. 13/2011* (Vyriausybės nutarimas Nr. 13/2011) bendrosios teisės nuostatomis.
- Vis dėlto, *kiti* teismai nusprendė, kad, kadangi nacionalinės teisės aktuose, kuriais reglamentuojamos negražintinos subsidijos, nenumatyta teisė į delspinigius, jie negali būti priteisiami šioje byloje susiklosčiusiomis aplinkybėmis. Finansuotojas nėra įmonė, todėl susijusių šalių teisiniams santykiams netaikytinos nacionalinės teisės normos, kuriomis reglamentuojami įmonių tarpusavyje sudaryti teisiniai aktai. Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudenciją tuo atveju, kai Sąjungos teisėje nėra numatytas palūkanų taikymas, nacionalinėje teisėje turi būti nustatytos palūkanoms taikoma tvarka ir sąlygos pagal procesinės autonomijos principą.
- 10 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar, net jei būtų taikomos civilinės teisės nuostatos, susijusios su delspinigių mokėjimu, šių delspinigių taikymas vis dėlto nebūtų nesuderinamas su Sąjungos finansinių interesų apsauga ir visų pirma su patikimo finansų valdymo principu, atsižvelgiant į finansavimo sutarties teisinį pobūdį.
- 11 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat kelia klausimą, ar delspinigių suma gali būti ribojama atsižvelgiant į finansavimo gavėjo kaltę.
- 12 Dėl trečiojo klausimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad pagal *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011* (Įstatymas - dekretas Nr. 66/2011) 42 straipsnio 1 ir 2 dalis, nustačius pažeidimus, finansinės

naudos gavėjas gali būti įpareigotas sumokėti delspinigius tik tuo atveju, jei suma negražinama per 30 dienų nuo pranešimo apie skolinį reikalavimą dienos. Tačiau pagal SESV 325 straipsnį valstybės narės privalo imtis tokių pat priemonių kovai su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu kaip ir kovai su savo pačių finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu.

- 13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo nustatyti, ar pagal lygiavertiškumo principą šioje byloje, kuri nėra panaši į finansinės naudos panaikinimo atvejį, taip pat nereikalaujama, kad delspinigiai galėtų būti taikomi tik nuo sprendimo, kuriuo panaikinamas sutarties nutraukimas, įsiteisėjimo dienos.
- 14 Dėl ketvirtojo klausimo reikia išsiaiškinti, ar įstatymu, kuriuo į nacionalinę teisę perkeliama Direktyva 2011/7/ES (konkrečiai *Ordonanța Guvernului nr. 13/2011* (Vyriausybės nutarimas Nr. 13/2011) 3 straipsnio 2¹ dalies nuostatos, kuriomis apibrėžiamas teisės aktuose nustatytų delspinigių dydis santykiuose tarp įmonių ir perkančiųjų organizacijų), išplečiama direktyvos taikymo sritis finansavimo sutartims, kaip antai nagrinėjamai šioje byloje, viršijant SESV 288 straipsnio trečioje pastraipoje nustatytas ribas.